

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

25 юли 2018 година *

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Полицейско и съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Европейска заповед за арест — Рамково решение 2002/584/ПВР — Член 1, параграф 3 — Процедури за предаване между държавите членки — Условия за изпълнение — Случаи, при които не се допуска изпълнение — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 4 — Забрана на нечовешкото или унижително отношение — Условия на лишаване от свобода в издаващата държава членка — Обхват на проверката, извършвана от изпълняващите съдебни органи — Наличие на правно средство за защита в издаващата държава членка — Гаранция, предоставена от органите на тази държава членка“

По дело C-220/18 PPU

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Висш областен съд Бремен, Германия) с акт от 27 март 2018 г., постъпил в Съда на същата дата, в рамките на производство за изпълнение на европейска заповед за арест, издадена за

ML,

в присъствието на:

Generalstaatsanwaltschaft Bremen,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: R. Silva de Lapuerta, председател на състава, J.-C. Bonichot, Ал. Арабаджиев, S. Rodin и E. Regan (докладчик), съдии,

генерален адвокат: M. Campos Sánchez-Bordona,

секретар: K. Malacek, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 14 юни 2018 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за ML, от A. Jung, Rechtsanwalt,
- за Generalstaatsanwaltschaft Bremen, от M. Glasbrenner, Oberstaatsanwalt,

* Език на производството: немски.

- за германското правителство, от T. Henze и M. Hellmann, в качеството на представители,
- за белгийското правителство, от C. Van Lul, C. Pochet и A. Honhon, в качеството на представители,
- за датското правителство, от M. Søndahl Wolff, в качеството на представител,
- за Ирландия, от G. Mullan, BL,
- за испанското правителство, от Sampol Pucurull, в качеството на представител,
- за унгарското правителство, от M. Z. Fehér, G. Tornyai и M. M. Tátrai, в качеството на представители,
- за нидерландското правителство, от J. Langer, в качеството на представител,
- за румънското правителство, от E. Gane и C.-M. Florescu, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от R. Troosters и S. Grünheid, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 4 юли 2018 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 4 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), както и на член 1, параграф 3, член 5 и член 6, параграф 1 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24) (наричано по-нататък „Рамковото решение“).
- 2 Запитването е отправено във връзка с изпълнението в Германия на европейска заповед за арест, издадена за ML на 31 октомври 2017 г. от Nyíregyházi Járásbíróság (Районен съд Ниредхаза, Унгария) за целите на изпълнението в Унгария на наказание лишаване от свобода.

Правна уредба

Правото на Съюза

Хартата

- 3 Съгласно член 4 от Хартата, озаглавен „Забрана на изтезанията и на нечовешкото или унижително отношение или наказание“:

„Никой не може да бъде подложен на изтезания, на нечовешко или унижително отношение или наказание“.

4 Разясненията относно Хартата на основните права (ОВ С 303, 2007 г., стр. 17) уточняват, че „[п]осоченото в член 4 [от Хартата] право съответства на правото, гарантирано в член 3 от [Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“)], чийто текст е идентичен [...]. По силата на член 52, параграф 3 от Хартата, то има следователно същия смисъл и същия обхват, както посочения член от ЕКПЧ“.

5 Член 47 от Хартата е озаглавен „Право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес“ и предвижда:

„Всеки, чиито права и свободи, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита пред съд в съответствие с предвидените в настоящия член условия.

[...]“.

6 Член 51 от Хартата, озаглавен „Приложно поле“, предвижда в параграф 1:

„Разпоредбите на настоящата харта се отнасят за институциите, органите, службите и агенциите на Съюза при зачитане на принципа на субсидиарност, както и за държавите членки, единствено когато те прилагат правото на Съюза. [...]“.

7 Член 52 от Хартата е озаглавен „Обхват и тълкуване на правата и принципите“ и параграф 3 от него гласи:

„Доколкото настоящата Харта съдържа права, съответстващи на права, гарантирани от [ЕКПЧ], техният смисъл и обхват са същите като дадените им в посочената Конвенция. Тази разпоредба не пречи правото на Съюза да предоставя по-широка защита“.

Рамковото решение

8 Съображения 5—7 от Рамковото решение имат следното съдържание:

„(5) [...] въвеждането на нова опростена процедура за предаване на осъдени или заподозрени лица за изтърпяване на наказание или за наказателно преследване дава възможност за премахване на сложността и евентуалното забавяне, присъщо на настоящата процедура по екстрадиция. [...]“

(6) Европейската заповед за арест съгласно настоящото рамково решение е първата конкретна мярка в областта на наказателното право, която прилага принципа за взаимно признаване, който Европейският съвет определя като „крайтъгълния камък“ на съдебното сътрудничество.

(7) Тъй като заместването на системата на многостранна екстрадиция, приета с Конвенцията за екстрадиция от 13 декември 1957 г., не може да се постигне напълно от държавите членки чрез едностранни действия, а поради своя мащаб и въздействие може да се постигне само в рамките на Съюза Съветът следва да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, посочен в член 2 [ЕС] и член 5 [ЕО]. Съгласно принципа за пропорционалност, така както е определен в последния текст, настоящото рамково решение съдържа необходимото с оглед постигането на тази цел“.

- 9 Член 1 от Рамковото решение, озаглавен „Определение на понятието европейска заповед за арест и задължение за изпълнението ѝ“, предвижда:

„1. Европейската заповед за арест е съдебно решение, което е издадено от държава членка, с оглед задържане и предаване [от] друга държава членка на издирвано лице, с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане.

2. Държавите членки следва да изпълнят всяка европейска заповед за арест въз основа на принципите на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на настоящото рамково решение.

3. Рамковото решение няма [за последица] изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 [ЕС]“.

- 10 В членове 3, 4 и 4а от Рамковото решение са посочени случаите, при които не се допуска изпълнение, и случаите, при които може да се откаже изпълнение на европейската заповед за арест. По-специално съгласно член 4, точка 6 от Рамковото решение изпълняващият съдебен орган може да откаже да изпълни европейска заповед за арест, „когато европейската заповед за арест е издадена с оглед изпълнение на присъда за лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане и издирването лице се намира или е гражданин или пребиваващ в изпълняващата страна, а същата поема изпълнението на присъдата или мярката, изискваща задържане съгласно националното си право“.

- 11 Съгласно член 5 от Рамковото решение, озаглавен „Гаранции, предоставени от издаващата държава членка, в особени случаи“:

„Съгласно законодателството на изпълняващата държава членка изпълнението на европейската заповед за арест от изпълняващия съдебен орган може да бъде обвързано от следните условия:

[...]

2) когато престъплението, за което е издадена европейската заповед за арест, е наказуемо с доживотен затвор или мярка, изискваща задържане до живот, изпълнението на заповедта за арест е обусловено от наличието на разпоредби в правната система на издалата го държава членка за преразглеждане на наложеното наказание или мярка по искане на лицето или най-късно 20 години след постановяването им или за помилване, което лицето може да поиска съгласно законодателството или практиката на издаващата държава членка с цел непривеждането им в изпълнение;

3) когато лицето, обект на европейска заповед за арест с оглед провеждане на наказателно производство, е гражданин или пребиваващ в изпълняващата държава членка, предаване може да се извърши, при условие че то, след като бъде изслушано, бъде върнато в изпълняващата държава членка, за да изтърпи наложеното наказание лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане в издаващата държава членка“.

- 12 Член 6 от Рамковото решение, озаглавен „Определяне на компетентните съдебни органи“, предвижда в параграф 1:

„Издаващият съдебен орган е съдебният орган на държавата членка, издала европейската заповед за арест, компетентен да я издаде съгласно правото на тази държава“.

- 13 Член 7, параграф 1 от Рамковото решение, озаглавен „Сезиране на централния орган“, предвижда:

„Всяка държава членка може да определи централен орган, а когато правната ѝ система го предвижда и повече от един централен орган, който да подпомага компетентните съдебни органи“.

- 14 Член 15 от Рамковото решение, озаглавен „Решение за предаване“, гласи следното:

„1. Изпълняващият съдебен орган следва да реши в сроковете и при условията, определени в настоящото рамково решение, дали лицето да бъде предадено.

2. Ако изпълняващият съдебен орган счете, че предоставената от издаващата държава членка информация е недостатъчна, за да вземе решение за предаване, той следва да поиска незабавно да му бъде предоставена необходимата допълнителна информация, особено що се отнася до членове 3—5 и член 8 и може да определи срок за получаването ѝ, отчитайки необходимостта от спазването на посочените в член 17 срокове.

3. Издаващият съдебен орган може по всяко време да изпраща необходима допълнителна информация на изпълняващия съдебен орган“.

- 15 Член 17 от Рамковото решение е озаглавен „Срокове и процедури за вземане на решение за изпълнение на европейската заповед за арест“ и гласи:

„1. Европейската заповед за арест следва незабавно да бъде разгледана и изпълнена.

2. При наличието на съгласие от страна на издирваното лице окончателното решение относно изпълнението на европейската заповед за арест се взима в срок до 10 дни от даването на съгласие.

3. В останалите случаи окончателното решение относно изпълнението на европейската заповед за арест се взима в срок до 60 дни от задържането на издирваното лице.

4. Когато в особени случаи европейската заповед за арест не може да бъде изпълнена в посочените в параграфи 2 и 3 срокове, изпълняващият съдебен орган следва незабавно да уведоми за това издаващия съдебен орган, като обясни причините за забавянето. В този случай сроковете могат да бъдат удължени с [още] 30 дни.

5. Докато вземе окончателно решение, изпълняващият съдебен орган следва да обезпечи наличието на материалните условия, необходими за действителното предаване на лицето.

[...]

7. Когато поради наличие на извънредни обстоятелства държава членка не може да спази определените в този член срокове, същата следва да уведоми Евроюст, като изложи причините за забавянето. Освен това държава членка, която неведнъж се сблъсква със забавяне, свързано с изпълнение на европейски заповеди за арест от друга държава членка, трябва да информира Съвета с цел оценяване изпълнението на настоящото рамково решение на равнище държава членка“.

Германското право

- 16 Рамковото решение е транспонирано в германския правен ред с членове 78—83k от Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (Закон за международната правна взаимопомощ по наказателни дела) от 23 декември 1982 г., изменен с Europäisches Haftbefehlsgesetz (Закон за европейската заповед за арест) от 20 юли 2006 г. (BGBl. 2006 I, стр. 1721) (наричан по-нататък „IRG“).
- 17 Съгласно член 29, параграф 1 от IRG по искане на прокуратурата Oberlandesgericht (Висшият областен съд, Германия) се произнася по допустимостта на екстрадицията, когато преследваното лице не е дало съгласието си за нея. Решението се постановява с определение по реда на член 32 от IRG.
- 18 Член 73 от IRG гласи:

„Предоставянето на взаимна правна помощ и предаването на данни, без да е налице молба за това, са недопустими, ако противоречат на основните принципи на германския правен ред. В случай на молби по осми, девети и десети дял предоставянето на взаимна правна помощ е недопустимо, ако противоречи на установените в член 6 ДЕС принципи“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 19 На 2 август 2017 г. Nyíregyházi Járásbíróság (Районен съд Ниредхаза, Унгария) издава европейска заповед за арест за унгарския гражданин ML с цел наказателно преследване във връзка с телесни повреди, повреждане на имущество, измама и кражба с взлом, извършени от него в Ниредхаза (Унгария) между февруари и юли 2016 г.
- 20 На 16 август 2017 г. министерството на правосъдието на Унгария предава тази европейска заповед за арест на Generalstaatsanwaltschaft Bremen (прокуратурата в Бремен, Германия).
- 21 С присъда от 14 септември 2017 г., постановена неписъствено, Nyíregyházi Járásbíróság (Районен съд Ниредхаза) осъжда ML на лишаване от свобода за срок от една година и осем месеца.
- 22 С писмо от 20 септември 2017 г. министерството на правосъдието на Унгария уведомява прокуратурата в Бремен, в отговор на отправено от нея запитване, че ако бъде предаден, за срока на процедурата по предаване ML най-напред ще бъде задържан в пенитенциарния център в Будапеща (Унгария), а след това в областния пенитенциарен център в Сомбатхей (Унгария). Министерството гарантира също, че ML няма да бъде подложен на нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата при предстоящото задържане в Унгария. Министерството добавя, че тази гаранция може да бъде предоставена и в случай на преместване на ML в друг пенитенциарен център.
- 23 На 31 октомври 2017 г. Nyíregyházi Járásbíróság (Районен съд Ниредхаза) издава нова европейска заповед за арест за ML, този път за изпълнение на наказанието лишаване от свобода, което му е наложил на 14 септември 2017 г.
- 24 На 23 ноември 2017 г. Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Висш областен съд Бремен, Германия) постановява задържането на ML с цел екстрадиция в изпълнение на издадената на 2 август 2017 г. европейска заповед за арест. Оттогава ML е задържан в пенитенциарното заведение в Бремен-Ослебхаузен (Германия).

- 25 На 12 декември 2017 г. Amtsgericht Bremen (Районен съд Бремен, Германия) постановява задържането на ML въз основа на издадената на 31 октомври 2017 г. европейска заповед за арест до евентуалното му предаване на унгарските власти. ML не е изразил съгласие за своето предаване.
- 26 С определение от 19 декември 2017 г. Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Висш областен съд Бремен) потвърждава задържането на ML с цел екстрадиция на основание на посочената заповед за арест. За да прецени обаче законосъобразността на предаването с оглед на условията на лишаване от свобода в унгарските пенитенциарни заведения, съдът намира за необходимо да поиска допълнителна информация.
- 27 В определение от 9 януари 2018 г. съдът посочва в тази връзка, че съгласно информацията, с която разполага, изпълнението на наложеното на ML наказание в пенитенциарния център в Сомбатхей не буди възражения. Тъй като обаче в писмото си от 20 септември 2017 г. министерството на правосъдието на Унгария посочва, че е възможно преместване в други пенитенциарни центрове, съдът намира за необходимо да изпрати на министерството искане за информация, съдържащо 78 въпроса относно условията на лишаване от свобода на лицата в пенитенциарния център в Будапеща, както и в други пенитенциарни центрове, в които ML би могъл да бъде преместен.
- 28 На 10 януари 2018 г. прокуратурата в Бремен изпраща това искане на министерството на правосъдието на Унгария.
- 29 В отговор на искането на 12 януари 2018 г. министерството посочва, че с приетия на 25 октомври 2016 г. Закон № CX, изменящ по-специално член 144/B, параграф 1 от Закон № CCXL от 2013 г. за изпълнение на наказанията, наказателноправните мерки, някои принудителни мерки и лишаването от свобода за леки престъпления (наричан по-нататък „Законът от 2016 г.“), се въвежда, от една страна, правно средство за защита, даващо възможност на лишените от свобода да оспорват законосъобразността на условията на лишаване от свобода, и от друга страна, нова форма на лишаване от свобода за т.нар. „реинтеграция“. При нея има възможност лишените от свобода, които все още не са изтърпели изцяло наложеното им наказание, да получат неговата замяна с домашен арест. Министерството на правосъдието на Унгария добавя, че от 2015 г. насам са създадени над 1000 нови затворнически места, което е допринесло за намаляването на пренаселеността в местата за лишаване от свобода.
- 30 С електронно писмо от 1 февруари 2018 г. до прокуратурата в Бремен служител в министерството на правосъдието на Унгария посочва, че освен при препятстващи обстоятелства, ML ще бъде задържан в Будапеща за срок от една до три седмици с цел провеждането на някои мерки, които не са уточнени, във връзка с изпълнението на процедурата по предаване.
- 31 С определение от 12 февруари 2018 г. Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Висш областен съд Бремен) иска от унгарските органи да предоставят до 28 февруари 2018 г. информация относно условията, при които са настанени лишените от свобода, от една страна, в пенитенциарното заведение в Будапеща, и от друга, в останалите пенитенциарни заведения, в които ML би могъл да бъде преместен. Този съд иска също информация, въз основа на която би могъл да провери условията на лишаване от свобода на лицата в тези пенитенциарни заведения.
- 32 На 15 февруари 2018 г. прокуратурата в Бремен изпраща това искане до унгарските органи.

- 33 На 27 март 2018 г. министерството на правосъдието на Унгария, след съгласуване с Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, отново предоставя гаранция, че по време на лишаването му от свобода в Унгария ML няма да бъде подложен на нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата, независимо от пенитенциарния център, в който ще бъде лишен от свобода.
- 34 В акта си за преюдициално запитване Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Висш областен съд Бремен) отбелязва, че ML няма защитим интерес, който да обосновава изтърпяване на наказанието в Германия. Всъщност, тъй като ML не владее немски език, а и неговата партньорка няма нито работа, нито право на социални обезщетения в тази държава членка, възможностите му за ресоциализация няма да се увеличат, ако изтърпи наказанието на територията на страната. Затова ML по принцип трябва да бъде предаден на Унгария.
- 35 Преди обаче да вземе окончателно решение в тази насока, запитващата юрисдикция счита, че е необходимо да се увери дали сведенията, предоставени от унгарските органи в отговор на исканията ѝ за информация, са достатъчни, за да се изключи, в контекста на прилагане на член 73 от IRG и предвид тълкуването на член 1, параграф 3, на член 5 и на член 6, параграф 1 от Рамковото решение, както и на член 4 от Хартата, съществуването на реална опасност от нечовешко или унижително отношение.
- 36 За целта запитващата юрисдикция иска да установи, на първо място, какъв е обхватът на проверката, която трябва да извърши, предвид факта, че в Унгария вече съществува правно средство за защита, даващо възможност на лишените от свобода да оспорят условията на лишаване от свобода с оглед на основните права. По-конкретно запитващата юрисдикция си задава въпроса дали това правно средство за защита позволява да се изключи всякаква реална опасност от нечовешко или унижително отношение, когато, както е видно по-специално от решение на ЕСПЧ от 10 март 2015 г., Varga и др. с/у Унгария (СЕ:ЕCHR:2015:0310JUD001409712, § 79—92), са налице доказателства за съществуването на системни или общи недостатъци в условията на лишаване от свобода в Унгария. В това отношение запитващата юрисдикция си поставя въпроса дали е от значение фактът, че в решение от 14 ноември 2017 г., Domján с/у Унгария (СЕ:ЕCHR:2017:1114DEC000543317, § 22), Европейският съд по правата на човека е приел наскоро, че не се установява липса на реални изгледи, че с това правно средство за защита ще се подобрят неподходящите условия на лишаване от свобода на лицата, така че да бъдат спазени изискванията, произтичащи от член 3 от ЕКПЧ.
- 37 В случай че това правно средство за защита не би било в състояние да предотврати опасността условията на лишаване от свобода да доведат до нечовешко или унижително отношение за лишения от свобода, запитващата юрисдикция иска да установи, на второ място, какъв е обхватът, с оглед на информацията и гаранциите от унгарските органи, на евентуалното ѝ задължение да провери реда и условията на лишаването от свобода във всички пенитенциарни заведения, в които ML би могъл да бъде лишен от свобода.
- 38 В това отношение запитващата юрисдикция иска да установи най-напред дали проверката на условията на лишаване от свобода трябва да обхваща всички пенитенциарни заведения, в които ML би могъл да бъде лишен от свобода, и по-специално използваните за преходно или временно настаняване, или тази проверка може да се ограничи до пенитенциарните заведения, в които съгласно предоставената от органите на издаващата държава членка информация има вероятност ML да бъде основно настанен. Причината за това е, че макар запитващата юрисдикция да може да изключи всякаква опасност от нечовешко или унижително отношение в пенитенциарния център в Сомбатхей, предоставената от унгарските органи информация е недостатъчна, за да се направи такава констатация за пенитенциарния център в Будапеща, както и за другите пенитенциарни центрове, в които посочените органи си запазват възможността да прехвърлят впоследствие ML. Освен това посочената юрисдикция иска да установи какви са обхватът и критериите за това разглеждане. По-конкретно тя не е сигурна

дали е длъжна да вземе предвид практиката на Европейския съд по правата на човека, произтичаща от неговото решение от 20 октомври 2016 г., *Muršić* с/у Хърватия (СЕ:ЕCHR:2016:1020JUD000733413).

39 Освен това, ако изпълняващите съдебни органи следва да разгледат всички пенитенциарни заведения, в които ML би могъл да бъде настанен, запитващата юрисдикция иска най-напред да установи дали са достатъчни само общите твърдения на унгарските органи, че ML няма да бъде изложен на опасност от нечовешко или унижително отношение, или може да предаде ML, но само при условие че няма да бъде подложен на такова отношение. В обратния случай запитващата юрисдикция си задава въпроса, от една страна, какво значение трябва да се придаде на посоченото от унгарските органи, че лишаването от свобода на ML на преходно основание ще е с продължителност не повече от три седмици, при положение че това уточнение е с уговорката за „липса на препятстващи обстоятелства“. От друга страна, запитващата юрисдикция иска да знае дали може да взема предвид информация, без да е възможно да установи дали тази информация е предоставена от издаващия съдебен орган по смисъла на член 6, параграф 1 от Рамковото решение, или от централен орган по смисъла на член 7, параграф 1 от същото рамково решение, който е действал по искане на издаващия съдебен орган.

40 При това положение *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Висш областен съд Бремен) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Какво значение има при тълкуването на [член 1, параграф 3, член 5 и член 6, параграф 1 от Рамковото решение, разглеждани във връзка със забраната на нечовешко или унижително отношение, прогласена в член 4 от Хартата,] обстоятелството, че в издаващата държава членка съществуват възможности за правна защита на задържаните лица по отношение на условията на задържане?

а) Следва ли в случаите, когато изпълняващите съдебни органи разполагат с данни, които сочат за съществуването на системни или общи, засягащи определени групи лица или определени места за задържане, недостатъци във връзка с условията на задържане в издаващата държава членка, да се изключи, при спазване на посочените разпоредби, съществуването на съставляваща пречка за допустимостта на екстрадицията реална опасност от нечовешко или унижително отношение към издирваното лице в случая на екстрадицията му, ако се създават такива възможности за правна защита, без да е необходимо да се направи допълнителна проверка на конкретните условия на задържане?

б) От значение ли е за тази преценка обстоятелството, че що се отнася до посочените възможности за правна защита, Европейският съд по правата на човека счита, че няма основание да се приеме, че тези възможности за правна защита не предоставят на задържаните лица реалистични перспективи за подобряване на неподходящи условия на задържане?

2) Ако от отговора на първия преюдициален въпрос следва, че съществуването на възможности за правна защита на задържани лица, без да е направена допълнителна проверка от страна на съдебните органи на изпълняващата държава членка на конкретните условия за задържане в издаващата държава членка, не е от естество да изключи наличието на реална опасност от нечовешко или унижително отношение към издирваното лице:

а) Следва ли посочените разпоредби да се тълкуват в смисъл, че проверката на условията на задържане в издаващата държава членка трябва да обхваща всички пенитенциарни заведения или други места за лишаване от свобода, в които издирваното лице евентуално би могло да бъде настанено? Важи ли това и в хипотезата на временно задържане или на задържане с цел временно настаняване в определени пенитенциарни заведения? Или проверката може да се ограничи до пенитенциарното заведение, в което

според информацията, предоставена от органите на издаващата държава членка, се твърди, че издирваното лице вероятно ще бъде настанено за по-голямата част от срока на задържане?

- б) Необходимо ли е във всеки конкретен случай да се извършва подробна проверка на съответните условия на задържане, в резултат на която да се установят както площта на личното пространство, с което разполага всеки затворник, така и останалите условия на задържане? Следва ли при преценката на така установените условия на задържане да се вземе предвид практиката на Европейския съд по правата на човека, произтичаща от решение от 20 октомври 2016 г., *Muršić* с/у Хърватия [CE:ECHR:2016:1020JUD000733413]?
- 3) Ако от отговора на втория преюдициален въпрос също следва, че задълженията на изпълняващите съдебни органи да извършват проверка трябва да обхващат всички пенитенциарни заведения [в които заинтересованото лице може да бъде преместено]:
- а) може ли предоставянето на обща гаранция от страна на издаващата държава членка, че издирваното лице няма да бъде изложено на опасност да бъде подложено на нечовешко или унижително отношение, да изключи необходимостта изпълняващите съдебни органи да извършат проверката на условията на задържане във всяко отделно пенитенциарно заведение, което може да бъде взето предвид;
- б) или може ли, вместо проверка на условията на задържане във всяко отделно пенитенциарно заведение, което може да бъде взето предвид, решението на изпълняващите съдебни органи относно допустимостта на екстрадицията да се обвърже с условието, че издирваното лице няма да бъде подложено на такова отношение?
- 4) Ако от отговора на третия преюдициален въпрос също следва, че предоставянето на гаранции и поставянето на условия не могат да изключат необходимостта от извършването на проверката на условията на задържане от страна на изпълняващите съдебни органи във всяко пенитенциарно заведение в издаващата държава членка [в което заинтересованото лице може да бъде преместено]:
- а) Обхваща ли задължението на изпълняващите съдебни органи за извършване на проверка на условията за задържане във всички пенитенциарни заведения, които могат да бъдат взети предвид, и в случаите, когато от страна на съдебните органи на издаващата държава членка е посочено, че задържането на издирваното лице в посочените заведения ще е с продължителност до три седмици, но това се обуславя от ненастъпването на обстоятелства, съставляващи пречка за това?
- б) Важи ли това и когато изпълняващите съдебни органи не могат да установят дали тази информация е предоставена от издаващите съдебни органи, респективно дали тя произхожда от някой от централните органи на издаващата държава членка, предприели действия по искане на издаващия съдебен орган за помощ?“.

По спешното преюдициално производство

- 41 Запитващата юрисдикция е поискала настоящото преюдициално запитване да се разгледа по реда на спешното преюдициално производство съгласно член 107, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда.
- 42 В подкрепа на искането си запитващата юрисдикция изтъква, че заинтересованото лице е лишено от свобода от 23 ноември 2017 г. в изпълнение на европейска заповед за арест, издадена от унгарските съдебни органи. Освен това посочената юрисдикция счита, че ако трябва да разгледа условията на лишаване от свобода в преходните пенитенциарни или други заведения, в които това лице впоследствие би могло да бъде преместено, тя трябва да заключи, че поисканото предаване е незаконно, освен ако може да отхвърли всякаква опасност от нечовешко или унижително отношение. Следователно тя би била длъжна и да прекрати задържането с цел екстрадиция.

- 43 В това отношение следва да се констатира, на първо място, че настоящото преюдициално запитване се отнася до тълкуването на Рамковото решение, което е акт от областите, посочени в част трета, дял V от Договора за функционирането на ЕС, отнасящ се до пространството на свобода, сигурност и правосъдие. Следователно запитването може да бъде разгледано по реда на спешното преюдициално производство.
- 44 На второ място, що се отнася до критерия спешност, съгласно постоянната практика на Съда следва да се вземе предвид обстоятелството, че понастоящем заинтересованото лице не е на свобода и че продължаването на срока на задържането му зависи от изхода на спора в главното производство. Освен това положението на заинтересованото лице следва да се преценява към момента на изследване на искането за разглеждане на преюдициалното запитване по реда на спешното преюдициално производство (решение от 22 декември 2017 г., *Ardic*, C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, т. 58 и цитираната съдебна практика).
- 45 В конкретния случай, от една страна, е безспорно, че към посочения момент, тъй като е задържано, заинтересованото лице не е на свобода. От друга страна, от предоставените от запитващата юрисдикция разяснения е видно, че продължаването на неговото задържане зависи от изхода на делото в главното производство. Всъщност наложената му мярка задържане е разпоредена в изпълнение на издадената за него европейска заповед за арест. Ето защо решението на тази юрисдикция относно евентуалното му предаване на унгарските органи зависи от отговора на Съда на настоящите преюдициални въпроси.
- 46 При тези условия на 17 април 2018 г., по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат, първи състав на Съда реши да уважи искането на запитващата юрисдикция за разглеждане на настоящото преюдициално запитване по реда на спешното преюдициално производство.

По преюдициалните въпроси

- 47 С въпросите си, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 1, параграф 3, член 5 и член 6, параграф 1 от Рамковото решение трябва да се тълкуват в смисъл, че когато изпълняващият съдебен орган разполага с информация за съществуването на системни или общи недостатъци в условията на лишаване от свобода в пенитенциарните заведения в издаващата държава членка, този орган може да изключи съществуването на реална опасност от нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата спрямо лицето, за което е издадена европейска заповед за арест с цел изпълнение на наказание лишаване от свобода, единствено по съображение, че това лице разполага в издаващата държава членка с правно средство за защита, даващо възможност да оспори условията на лишаването от свобода, и при отрицателен отговор, дали при това положение този орган е длъжен да провери условията на лишаване от свобода във всички пенитенциарни заведения, в които заинтересованото лице би могло евентуално да бъде настанено, включително на временно или преходно основание, или само условията на лишаване от свобода, съществуващи в заведението, в което съгласно информацията, с която разполага, има вероятност това лице да бъде основно настанено. Освен това запитващата юрисдикция пита дали тези разпоредби следва да се тълкуват в смисъл, че изпълняващият съдебен орган трябва да разгледа всички условия на лишаване от свобода и дали в рамките на това разглеждане този орган може да взема предвид информацията, предоставена от органи на издаващата държава членка, различни от издаващия съдебен орган, например по-специално гаранцията, че заинтересованото лице няма да бъде подлагано на нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата.

Предварителни бележки

- 48 За да се отговори на поставените въпроси, е важно да се припомни, че правото на Съюза почива на основополагащото схващане, че всяка държава членка споделя с всички останали държави членки и признава, че те споделят с нея поредица от общи ценности, на които се основава Съюзът, както се уточнява в член 2 ДЕС. Това схващане предполага и обосновава съществуването на взаимно доверие между държавите членки относно признаването на тези ценности и следователно относно зачитането на правото на Съюза, което ги прилага (решение от днешна дата, Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, т. 35 и цитираната съдебна практика).
- 49 Както принципът на взаимно доверие между държавите членки, така и принципът на взаимно признаване, който самият се опира на реципрочното доверие между последните, имат основно значение в правото на Съюза, тъй като позволяват създаването и поддържането на пространство без вътрешни граници. По-конкретно, принципът на взаимно доверие изисква, що се отнася по-специално до пространството на свобода, сигурност и правосъдие, от всяка от тези държави да приеме, освен при изключителни обстоятелства, че всички други държави членки зачитат правото на Съюза, и по-специално признатите от него основни права (решение от днешна дата, Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, т. 36 и цитираната съдебна практика).
- 50 Затова, когато прилагат правото на Съюза, от държавите членки може да се изисква в съответствие с това право да презумират зачитането на основните права от останалите държави членки, поради което те нямат възможност не само да изискват от друга държава членка по-високо ниво на национална защита на основните права от осигуряването от правото на Съюза, но и, освен в изключителни случаи, да проверяват дали тази друга държава членка действително е зачала в конкретния случай основните гарантирани от Съюза права (решение от днешна дата, Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, т. 37 и цитираната съдебна практика).
- 51 От съображение 6 от Рамковото решение следва, че предвидената в него европейска заповед за арест е първата конкретна мярка в областта на наказателното право, която прилага принципа на взаимно признаване (решение от днешна дата, Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, т. 38).
- 52 Както е видно по-конкретно от член 1, параграфи 1 и 2 от Рамковото решение във връзка със съображения 5 и 7 от него, то има за цел да замести многостранната система за екстрадиция, установена с Европейската конвенция за екстрадиция от 13 декември 1957 г., със система за предаване между съдебните органи на осъдени или заподозрени лица за изтърпяване на наказание или за наказателно преследване, като тази система е основана на принципа на взаимното признаване (решение от днешна дата, Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, т. 39 и цитираната съдебна практика).
- 53 Така Рамковото решение има за цел чрез въвеждането на нова опростена и по-ефикасна процедура за предаване на осъдени или заподозрени в нарушаване на наказателния закон лица да улесни и ускори съдебното сътрудничество, за да допринесе за осъществяването на целта на Съюза да се превърне в пространство на свобода, сигурност и правосъдие въз основа на високата степен на доверие, която трябва да съществува между държавите членки (решение от днешна дата, Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, т. 40 и цитираната съдебна практика).
- 54 В областта, която се урежда от Рамковото решение, принципът на взаимно признаване, който представлява, както става ясно по-конкретно от съображение 6, „крайтъгълен камък“ на съдебното сътрудничество по наказателни дела, намира приложение в член 1, параграф 2 от

това рамково решение, който прогласява правилото, че държавите членки са длъжни да изпълняват всяка европейска заповед за арест въз основа на принципа на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на същото това рамково решение. Затова изпълняващите съдебни органи по принцип могат да откажат да изпълнят такава заповед само в предвидените в Рамковото решение изчерпателно изброени случаи на отказ за изпълнение, а за изпълнението на европейската заповед за арест не могат да се поставят други условия, освен изчерпателно уредените в член 5 от това рамково решение. Следователно изпълнението на европейската заповед за арест е принципът, а отказът същата да бъде изпълнена е предвиден като изключение, което трябва да се тълкува стриктно (решение от днешна дата, Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, т. 41 и цитираната съдебна практика).

- 55 Затова в Рамковото решение изрично са посочени, от една страна, случаите, при които не се допуска изпълнение (член 3), и случаите, при които може да се откаже изпълнение (членове 4 и 4а) на европейската заповед за арест, а от друга, гаранциите, които се предоставят от издаващата държава членка в особени случаи (член 5) (решение от днешна дата, Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, т. 42 и цитираната съдебна практика).
- 56 Това не променя факта, че според Съда „при изключителни обстоятелства“ могат да се въведат ограничения в принципите на взаимно признаване и взаимно доверие между държавите членки (решение от днешна дата, Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, т. 43 и цитираната съдебна практика).
- 57 В този контекст Съдът е признал, при определени условия, възможността за изпълняващия съдебен орган да прекрати въведената с Рамковото решение процедура по предаване, когато подобно предаване рискува да доведе до нечовешко или унижително отношение спрямо издирваното лице по смисъла на член 4 от Хартата (решение от днешна дата, Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, т. 44 и цитираната съдебна практика).
- 58 За тази цел Съдът се е позовал, от една страна, на член 1, параграф 3 от това рамково решение, който предвижда, че то няма за последица изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, прогласени в членове 2 ДЕС и 6 ДЕС, а от друга страна, на абсолютния характер на основното право, гарантирано с член 4 от Хартата (решение от днешна дата, Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, т. 45 и цитираната съдебна практика).
- 59 Следователно, когато съдебният орган на изпълняващата държава членка разполага с данни, които сочат, че е налице реална опасност от нечовешко или унижително отношение към задържаните лица в издаващата държава членка, в съответствие със стандартите за закрила на гарантираните от правото на Съюза, и по-специално от член 4 от Хартата основни права, той е длъжен да подложи на преценка наличието на тази опасност, когато трябва да вземе решение относно предаването на органите на издаващата държава членка на лицето, за което се отнася дадена европейска заповед за арест. Всъщност изпълнението на тази заповед не може да води до нечовешко или унижително отношение към това лице (решение от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 88).
- 60 За тази цел изпълняващият съдебен орган трябва на първо място да се основе на обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни относно условията на лишаване от свобода в пенитенциарните заведения на издаващата държава членка, които сочат за действителното съществуване на системни или общи, засягащи определени групи лица или определени пенитенциарни центрове недостатъци. Посочените данни могат да произтичат по-специално от решения на международни юрисдикции, като например решенията на ЕСПЧ, от съдебни

решения в издаващата държава членка, както и от решения, доклади и други документи, съставени от органите на Съвета на Европа, или произтичащи от системата на Обединените нации (решение от 5 април 2016 г., *Aranyosi и Căldăraru*, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 89).

- 61 Установяването на наличие на реална опасност от нечовешко или унижително отношение поради общите условия на лишаване от свобода в издаващата държава членка обаче не може само по себе си да доведе до отказ да се изпълни европейска заповед за арест. Всъщност само наличието на данни, които сочат за системни или общи, засягащи определени групи лица или определени пенитенциарни центрове недостатъци във връзка с условията на лишаване от свобода в издаващата държава членка, не означава непременно, че в конкретен случай заинтересованото лице ще бъде подложено на нечовешко или унижително отношение в случай на предаване на органите на тази държава членка (решение от 5 април 2016 г., *Aranyosi и Căldăraru*, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 91 и 93).
- 62 Затова, за да се гарантира спазването на член 4 от Хартата в отделния случай на лице, за което е издадена европейска заповед за арест, изпълняващият съдебен орган, който разполага с обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни, които сочат за съществуването на такива недостатъци, е длъжен след това да направи конкретна и точна проверка дали при конкретните обстоятелства са налице сериозни и потвърдени основания да се приеме, че вследствие на предаването му на издаващата държава членка, това лице ще бъде изложено на реална опасност да бъде подложено в тази държава членка на нечовешко или унижително отношение по смисъла на посочената разпоредба поради условията на лишаване от свобода в издаващата държава членка (решение от 5 април 2016 г., *Aranyosi и Căldăraru*, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 92 и 94).
- 63 За тази цел посоченият орган е длъжен съгласно член 15, параграф 2 от Рамковото решение да поиска от съдебния орган на издаващата държава членка незабавно да му бъде предоставена необходимата допълнителна информация относно условията, при които се предвижда да бъде задържано заинтересованото лице в тази държава членка. Посоченото искане може да се отнася и до наличието в издаващата държава членка на евентуални национални или международни процедури и механизми за контрол на условията на лишаване от свобода, свързани например с посещения в пенитенциарните заведения, които позволяват да се прецени какво е актуалното положение от гледна точка на условията на лишаване от свобода в посочените заведения (решение от 5 април 2016 г., *Aranyosi и Căldăraru*, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 95 и 96).
- 64 Издаващият съдебен орган е длъжен да предостави тази информация на изпълняващия съдебен орган (решение от 5 април 2016 г., *Aranyosi и Căldăraru*, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 97).
- 65 Ако въз основа на предоставената съгласно член 15, параграф 2 от Рамковото решение информация, както и въз основа на цялата останала информация, с която разполага изпълняващият съдебен орган, той установи, че по отношение на лицето, за което е издадена европейска заповед за арест, е налице реална опасност от нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата, изпълнението на европейската заповед за арест се отлага, а не се прекратява (решение от 5 април 2016 г., *Aranyosi и Căldăraru*, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 98).
- 66 Обратно, в случай че информацията, която изпълняващият съдебен орган е получил от издаващия съдебен орган, води до заключението, че не е налице реална опасност заинтересованото лице да бъде подложено на нечовешко или унижително отношение в издаващата държава членка, изпълняващият съдебен орган трябва да вземе решение относно изпълнението на европейска заповед за арест в определения от Рамковото решение срок, без да

се засяга възможността на засегнатото лице след предаването му да използва предоставените в правния ред на издаващата държава членка средства за защита, даващи възможност да се оспори съответно законосъобразността на условията на лишаването му от свобода в пенитенциарно заведение в тази държава членка (решение от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 103).

- 67 В конкретния случай запитващата юрисдикция счита, че разполага с информация, която сочи, че са налице системни или общи недостатъци в условията на лишаване от свобода в Унгария. Според тази юрисдикция съгласно решение на ЕСПЧ от 10 март 2015 г., Varga и др. с/у Унгария (CE:ECHR:2015:0310JUD001409712, § 79—92), тъй като в тази държава членка затворите са пренаселени, съществува опасност лишените от свобода да бъдат подлагани на нечовешко или унижително отношение. Запитващата юрисдикция счита, че към датата на постановяване на акта за преюдициално запитване положението продължава да е същото, тъй като според унгарските органи са били създадени 1000 затворнически места, докато броят на недостигащите места бил 5500. Освен това според нея е трудно да се преценят действителните последици от въведената със Закона от 2016 г. възможност за замяна на лишаването от свобода с домашен арест за намаляването на пренаселеността на затворите в Унгария.
- 68 В писменото си становище и в съдебното заседание Унгария оспорва съществуването на такива недостатъци, засягащи условията на лишаване от свобода на нейна територия. Според тази държава членка запитващата юрисдикция неправилно отдава прекомерно значение на решение на ЕСПЧ от 10 март 2015 г., Varga и др. с/у Унгария (CE:ECHR:2015:0310JUD001409712), без да взема предвид обстоятелствата, настъпили след постановяването му. По-специално запитващата юрисдикция не взела предвид нито подобренията на условията на живот в местата за лишаване от свобода, нито промените в законодателството в изпълнение на посоченото съдебно решение или на по-нови решения на Европейския съд по правата на човека.
- 69 В това отношение следва обаче да се подчертае, че в рамките на настоящото преюдициално запитване до Съда не се отправя въпрос относно съществуването на системни или общи недостатъци на условията на лишаване от свобода в Унгария.
- 70 Всъщност с въпросите си запитващата юрисдикция, като изхожда от предпоставката за съществуването на такива недостатъци, иска по същество да установи дали, с оглед на припомнената в точки 61—66 от настоящото решение съдебна практика, различните сведения, предоставени ѝ от органите на издаващата държава членка, могат да ѝ позволят да изключи съществуването на реална опасност заинтересованото лице да бъде подложено в тази държава членка на нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата.
- 71 Поради това на тези въпроси следва да се отговори, като се изхожда от възприетата от запитващата юрисдикция единствено на нейна отговорност предпоставка, чиято точност тя следва да провери, като вземе предвид надлежно актуализираните данни, както бе посочено в точка 60 от настоящото решение, по-специално с оглед на прилагането, считано от 1 януари 2017 г., на разпоредбите на Закона от 2016 г., тъй като те могат евентуално да поставят под въпрос тази предпоставка.

По наличието на правно средство за защита в издаващата държава членка относно законосъобразността на условията на лишаване от свобода с оглед на основните права

- 72 Безспорно е, че със Закона от 2016 г. Унгария въвежда, считано от 1 януари 2017 г., правно средство за защита, даващо възможност на лишените от свобода да оспорят пред съд законосъобразността на условията на лишаването от свобода с оглед на основните права.

- 73 Както посочват всички заинтересовани страни, участвали в настоящото производство, такова правно средство за защита, макар да може да представлява ефективен способ за съдебна защита по смисъла на член 47 от Хартата, само по себе си не е достатъчно, за да се изключи наличието на реална опасност засегнатото лице да бъде подложено в издаващата държава членка на нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата.
- 74 Всъщност, макар такъв последващ съдебен контрол на условията на лишаване от свобода в издаващата държава членка да представлява важно развитие, което може да спомогне да се насърчат органите на тази държава членка да подобрят въпросните условия и което следователно изпълняващите съдебни органи могат да вземат предвид при цялостната преценка на условията, при които се предвижда да бъде лишено от свобода определено лице, за което е издадена европейска заповед за арест, за да вземат решение за неговото предаване, сам по себе си той не може да изключи опасността след предаването на това лице то да бъде подложено на несъвместимо с член 4 от Хартата отношение заради условията на лишаването му от свобода.
- 75 При това положение, дори издаващата държава членка да предвижда правни средства за защита, даващи възможност да се провери законосъобразността на условията на лишаване от свобода с оглед на основните права, изпълняващите съдебни органи не се освобождават от задължението да извършат индивидуално разглеждане на положението на всяко заинтересовано лице, за да се уверят, че решението им относно предаването му няма поради посочените условия да създаде реална опасност то да бъде изложено на нечовешко или унижително отношение по смисъла на споменатата разпоредба.
- 76 Това тълкуване не противоречи по никакъв начин на постановеното от Европейския съд по правата на човека в решение от 14 ноември 2017 г., Domján с/у Унгария (СЕ:ЕЧР:2017:1114DEC000543317). Всъщност в това решение Европейският съд по правата на човека, от една страна, само констатира, че макар с въведените със Закона от 2016 г. правни средства за защита по принцип да се гарантира действително отстраняване на нарушенията на ЕКПЧ, произтичащи от пренаселеността на затворите и от други неподходящи условия на лишаване от свобода в Унгария, подадената пред него жалба по това дело трябва да се отхвърли като недопустима, тъй като тези вътрешноправни средства за защита не са изчерпани. От друга страна, той уточнява, че си запазва правото да преразгледа ефективността на тези правни средства за защита с оглед на практическото им приложение.

По обхвата на проверката на условията на лишаване от свобода в издаващата държава членка

По подлежащите на проверка пенитенциарни заведения

- 77 Съгласно припомнената в точки 61—66 от настоящото решение съдебна практика изпълняващите съдебни органи, които следва да вземат решение относно предаването на лице, за което е издадена европейска заповед за арест, трябва да направят конкретна и точна преценка дали при обстоятелствата по делото съществува реална опасност това лице да бъде подложено в издаващата държава членка на нечовешко или унижително отношение.
- 78 От това следва, че проверката, която тези органи са длъжни да извършат, предвид нейния конкретен и точен характер, не следва да се отнася за общите условия на лишаване от свобода във всички пенитенциарни заведения на тази държава членка, в които заинтересованото лице би могло да бъде настанено.

- 79 В това отношение следва да се подчертае, че възможността съгласно член 15, параграф 2 от Рамковото решение изпълняващите съдебни органи да поискат незабавно да им бъде предоставена необходимата допълнителна информация, когато сметат, че предоставената от издаващата държава членка информация е недостатъчна, за да вземат решение относно предаването, е крайна мярка — само за извънредните случаи, в които изпълняващият съдебен орган счита, че не разполага с всички необходими формални данни, за да вземе незабавно решението си относно предаването (вж. в този смисъл решение от 23 януари 2018 г., Piotrowski, C-367/16, EU:C:2018:27, т. 60 и 61).
- 80 Следователно тази разпоредба не може да се използва от изпълняващите съдебни органи, за да искат системно от органите на издаващата държава членка обща информация относно условията на лишаване от свобода в пенитенциарните заведения, в които лицето, за което е издадена европейска заповед за арест, би могло да бъде настанено.
- 81 Впрочем подобно искане най-често би означавало да се търси информация относно всички пенитенциарни заведения на територията на издаващата държава членка, след като по правило лице, за което е издадена европейска заповед за арест, може да бъде задържано във всяко пенитенциарно заведение на територията на тази държава. Като цяло обаче не е възможно на етапа на изпълнението на европейска заповед за арест да се определят всички пенитенциарни заведения, в които това лице ще бъде действително настанено, тъй като преместването от едно такова заведение в друго може да бъде обосновано от настъпването на непредвидими обстоятелства, които може дори да не са свързани със заинтересованото лице.
- 82 Тези съображения се потвърждават от преследваната с Рамковото решение цел, която, видно от точка 53 от настоящото решение, е чрез въвеждането на опростена и по-ефикасна процедура за предаване между съдебните органи, да се улесни и ускори предаването на осъдени или заподозрени в нарушаване на наказателния закон лица.
- 83 Всъщност такава е целта в частност на уредбата на сроковете за приемане на решенията относно европейската заповед за арест, които държавите членки са длъжни да спазват и чието значение намира израз в редица разпоредби на Рамковото решение, и по-специално член 17 (вж. в този смисъл решение от 23 януари 2018 г., Piotrowski, C-367/16, EU:C:2018:27, т. 55 и 56).
- 84 Следователно задължението за изпълняващите съдебни органи за разглеждане на условията на лишаване от свобода във всички пенитенциарни заведения, в които заинтересованото лице може да бъде настанено в издаващата държава членка, е явно прекомерно. Освен това е невъзможно това задължение да се изпълни в сроковете по член 17 от Рамковото решение. Подобно разглеждане всъщност би могло да отложи съществено предаването на това лице и следователно напълно би лишило от полезно действие функционирането на системата на европейската заповед за арест.
- 85 Това би могло да доведе до опасност издирваното лице да остане ненаказано, още повече когато, както в главното производство, което се отнася до изпълнението на европейска заповед за арест, издадена за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода, изпълняващият съдебен орган е констатирал, че не са изпълнени условията за прилагане на случаите, при които изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано съгласно член 4, точка 6 от Рамковото решение, който позволява на изпълняващата държава членка да поеме изпълнението на наказанието съгласно националното си право, по-специално с оглед увеличаване на шансовете за социална реинтеграция на заинтересованото лице (вж. по-специално решение от 5 септември 2012 г., Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, т. 32).
- 86 Подобна безнаказаност обаче би била несъвместима с целта, преследвана както с Рамковото решение (вж. в този смисъл решение от 29 юни 2017 г., Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, т. 23), така и с член 3, параграф 2 ДЕС, в чийто контекст се вписва това рамково решение и

съгласно който Съюзът предоставя на своите граждани пространство на свобода, сигурност и правосъдие без вътрешни граници, в което е гарантирано свободното движение на хора в съчетание с подходящи мерки по отношение на контрола на външните граници, както и предотвратяването и борбата с престъпността (решение от 6 септември 2016 г., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, т. 36 и 37).

- 87 Ето защо, с оглед на взаимното доверие, което трябва да съществува между държавите членки и на което се основава системата на европейската заповед за арест, и по-специално предвид определените в член 17 от Рамковото решение срокове за приемането от изпълняващите съдебни органи на окончателно решение за изпълнението на такава заповед, те са длъжни единствено да разгледат условията на лишаване от свобода в пенитенциарните заведения, в които съгласно информацията на тяхно разположение конкретно е предвидено това лице да бъде настанено, включително на временно или преходно основание. Съответствието, с оглед на основните права, на условията на лишаване от свобода, съществуващи в останалите пенитенциарни заведения, в които това лице евентуално би могло впоследствие да бъде настанено, съгласно съдебната практика, припомнена в точка 66 от настоящото решение, е от компетентността единствено на юрисдикциите на издаващата държава членка.
- 88 В конкретния случай, дори тази информация да не е била предоставена от издаващия съдебен орган, за всички участвали в настоящото производство заинтересовани страни е безспорно, че заинтересованото лице, в случай че бъде предадено на унгарските органи, най-напред ще бъде настанено в пенитенциарния център в Будапеща за срок от една до три седмици, преди да бъде преместено в пенитенциарния център в Сомбатхей, но не е изключено впоследствие да бъде преместено в друг пенитенциарен център.
- 89 При това положение изпълняващият съдебен орган следва да провери условията на лишаване от свобода на заинтересованото лице само в тези две заведения.

По разглеждането на условията на лишаване от свобода

- 90 При липсата на минимални правила в правото на Съюза относно условията на лишаване от свобода следва да се припомни, както вече бе констатирано в решение от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru (C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 90), че член 3 от ЕКПЧ задължава органите на държавите, на чиято територия се осъществява лишаване от свобода, да предприемат действия, за да се уверят, че всеки лишен от свобода е настанен при условия, които гарантират зачитането на човешкото достойнство, че условията на изпълнение на мярката не представляват за заинтересованото лице бreme или изпитание, чиято тежест надхвърля неизбежно присъщото на лишаването от свобода равнище на страдание, и че предвид практическите изисквания на лишаването от свобода, здравето и доброто състояние на лишения от свобода са гарантирани по подходящ начин (ЕСПЧ, 25 април 2017 г., Rezmiş и др. с/у Румъния, CE:ECHR:2017:0425JUD006146712, § 72).
- 91 В това отношение, за да попадне в обхвата на член 3 от ЕКПЧ, лошото отношение трябва да има минимална степен на тежест, която зависи от всички обстоятелства по случая, по-специално от продължителността му и от причинените физически или психически въздействия, както и в някои случаи от пола, възрастта и здравословното състояние на жертвата (ЕСПЧ, 20 октомври 2016 г., Muršić с/у Хърватия, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, § 97 и 122).
- 92 Предвид значението, което се придава на пространствения фактор при цялостната преценка на условията на лишаване от свобода, фактът, че личното пространство, с което разполага лишеният от свобода, е по-малко от 3 кв. м. в общо спално помещение, поражда силна презумпция, че е налице нарушение на член 3 от ЕКПЧ (ЕСПЧ, 20 октомври 2016 г., Muršić с/у Хърватия, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, § 124).

- 93 Тази силна презумпция, че е нарушен член 3 от ЕКПЧ, обикновено може да се обори само ако, първо, намаляването на личното пространство под необходимия минимум от 3 кв. м. е краткотрайно, несистемно и незначително, второ, то е съпътствано от достатъчно свободно движение извън спалното помещение и подходящи дейности извън спалното помещение, и трето, като цяло мястото за лишаване от свобода осигурява подходящи условия на настаняване и заинтересованото лице не е изложено на други обстоятелства, считани за утежняващи лошите условия на лишаване от свобода (ЕСПЧ, 20 октомври 2016 г., *Muršić* с/у Хърватия, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, § 138).
- 94 В конкретния случай, каквото е становището и на самата запитваща юрисдикция, информацията, с която разполага относно условията на лишаване от свобода в пенитенциарния център в Сомбатхей, в който е безспорно, че заинтересованото лице следва да изтърпи по-голямата част от наложеното му в Унгария наказание лишаване от свобода, води до изключване на наличието на реална опасност това лице да бъде подложено на нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата, което впрочем никой от участващите в настоящото производство заинтересовани страни не оспорва.
- 95 При това положение изпълняващият съдебен орган следва да провери дали заинтересованото лице, за сметка на това, ще бъде изложено на такава опасност в пенитенциарния център в Будапеща.
- 96 Обстоятелството, че настаняването в това заведение е предвидено само докато трае процедурата по предаване, и поради това съгласно предоставената от органите на издаващата държава членка информация по принцип не трябва да надхвърли три седмици, не е определящо в това отношение.
- 97 От практиката на Европейския съд по правата на човека наистина следва, че продължителността на периода на лишаване от свобода, както е видно още от точки 91 и 93 от настоящото решение, може да бъде релевантен фактор за преценка на тежестта на страданието или унижението, претърпени от лишения от свобода заради лошите условия на лишаване от свобода (ЕСПЧ, 20 октомври 2016 г., *Muršić* с/у Хърватия, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, § 131).
- 98 Относително кратката продължителност на периода на лишаване от свобода обаче сама по себе си не изключва автоматично спорното отношение към лишения от свобода от приложното поле на член 3 от ЕКПЧ, когато други фактори са достатъчни, за да попадне въпросното отношение в обхвата на тази разпоредба.
- 99 Освен това, макар Европейският съд по правата на човека да постановява, че когато лишеният от свобода разполага с пространство, по-малко от 3 кв. м., за кратък може да бъде счетен период на лишаване от свобода от няколко дни, то период от близо 20 дни като предвиждания в главното производство от органите на издаващата държава членка, за който освен това изобщо не е изключено да бъде продължен при настъпване на неуточнени по друг начин „препятстващи обстоятелства“, не може да се счита за кратък (в този смисъл вж. ЕСПЧ, решение от 20 октомври 2016 г., *Muršić* с/у Хърватия, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, § 146, 152 и 154).
- 100 От това следва, че лишаването от свобода на временно или преходно основание при такива условия само по себе си не може да изключи всякаква реална опасност от нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата.
- 101 При тези обстоятелства, ако изпълняващият съдебен орган счете, че предоставената му информация е недостатъчна, за да вземе решение за предаване, той може, както вече бе констатирано в точка 63 от настоящото решение, в съответствие с член 15, параграф 2 от Рамковото решение да поиска от издаващия съдебен орган незабавно да му предостави

допълнителна информация, каквато счита за необходима, за да получи разяснения относно точните и конкретни условия на лишаване от свобода на заинтересованото лице в съответното пенитенциарно заведение.

- 102 В конкретния случай, видно от представените пред Съда данни, унгарските органи не са отговорили на 78-те въпроса, изпратени им на 10 януари 2018 г. от прокуратурата в Бремен в съответствие с определението на запитващата юрисдикция от 9 януари 2018 г., отнасящи се до условията на лишаване от свобода, съществуващи в пенитенциарния център в Будапеща, както и във всяко друго заведение, в което заинтересованото лице евентуално би могло да бъде настанено.
- 103 Макар много от тези въпроси, разгледани поотделно, да са релевантни за разглеждането на конкретните и точни условия на лишаване от свобода на заинтересованото лице с оглед на аспектите, посочени в точка 93 от настоящото решение, все пак се установява, както по същество отбелязва генералният адвокат в точка 76 от своето заключение, че тези въпроси — заради техния брой, обхват, отнасяйки се за всяко пенитенциарно заведение, в което заинтересованото лице би могло да бъде настанено, и съдържание, обхващащо аспекти на лишаването от свобода, без очевидна релевантност за това разглеждане, например по-специално възможността да се практикува вероизповедание, възможността да се пуши, прането на дрехите, както и поставянето на решетки или на щори на прозорците в помещенията — на практика правят невъзможно органите на издаващата държава членка да представят полезни отговори, като се имат предвид по-специално кратките срокове по член 17 от Рамковото решение за изпълнение на европейска заповед за арест.
- 104 Такова искане, в резултат на което се блокира функционирането на европейската заповед за арест, е несъвместимо със задължението за лоялно сътрудничество, прогласено в член 4, параграф 3, първа алинея ДЕС, което трябва да е водещо в диалога между изпълняващите и издаващите съдебни органи, по-специално при предоставянето на информация съгласно член 15, параграфи 2 и 3 от Рамковото решение.
- 105 В съдебното заседание прокуратурата в Бремен посочи, че нито веднъж не е получавала отговор на такива искания за информация, които запитващата юрисдикция системно отправя до органите на три издаващи държави членки, включително Унгария. Тази прокуратура уточнява, че в резултат от споменатата практика, при липсата на решение на същата юрисдикция за одобряване на предаването, прокуратура вече нямало как да изпълнява европейски заповеди за арест, издадени от съд на някоя от трите държави членки.
- 106 При все това е безспорно, че в отговор на искането от 10 януари 2018 г. в писмата си от 20 септември 2017 г. и 27 март 2018 г. унгарските органи са предоставили на прокуратурата в Бремен гаранция, че поради лишаването от свобода в Унгария заинтересованото лице няма да бъде подложено на нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата, независимо от пенитенциарното заведение, в което ще бъде настанено.
- 107 Ето защо следва да се провери дали и до каква степен изпълняващият съдебен орган може да вземе предвид подобна гаранция, за да се произнесе относно предаването на заинтересованото лице.

По вземането предвид на предоставените от органите на издаващата държава членка гаранции

- 108 Следва да се припомни, че член 15, параграф 2 от Рамковото решение разрешава изрично на изпълняващия съдебен орган, когато счете, че предоставената от издаващата държава членка информация е недостатъчна, за да вземе решение за предаване, да поиска незабавно да му бъде

предоставена необходимата допълнителна информация. Освен това съгласно член 15, параграф 3 от Рамковото решение издаващият съдебен орган може по всяко време да изпраща всякаква необходима допълнителна информация на изпълняващия съдебен орган.

- 109 В допълнение, по силата на принципа на лоялно сътрудничество, предвиден в член 4, параграф 3, първа алинея ДЕС, Съюзът и държавите членки при пълно взаимно зачитане си съдействат при изпълнението на задачите, произтичащи от Договорите (решение от 6 септември 2016 г., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, т. 42).
- 110 В съответствие с тези разпоредби изпълняващият и издаващият съдебен орган могат съответно да искат информация или да предоставят гаранции относно конкретните и точни условия, при които заинтересованото лице ще бъде лишено от свобода в издаващата държава членка.
- 111 Гаранцията от компетентните органи на издаващата държава членка, че заинтересованото лице няма да бъде подложено на нечовешко или унижително отношение заради конкретните и точни условия на лишаване от свобода, независимо от пенитенциарното заведение, в което ще бъде настанено в издаващата държава членка, е обстоятелство, което изпълняващият съдебен орган не може да пренебрегне. Всъщност, както отбелязва генералният адвокат в точка 64 от заключението си, доколкото такава гаранция може да обвърже органа, който я е предоставил, тя може да му бъде противопоставяна пред юрисдикциите на издаващата държава членка в случай на неспазването ѝ.
- 112 Когато тази гаранция е предоставена или най-малкото е одобрена от издаващия съдебен орган, при нужда след като е поискал помощ от централния орган или от някой от централните органи на издаващата държава членка по смисъла на член 7 от Рамковото решение, изпълняващият съдебен орган, с оглед на взаимното доверие, което трябва да съществува между съдебните органи на държавите членки и на което се основава системата на европейската заповед за арест, трябва да се довери на тази гаранция, най-малкото в отсъствието на конкретни данни, даващи основание да се счита, че условията на лишаване от свобода в определен пенитенциарен център са в разрез с член 4 от Хартата.
- 113 В конкретния случай гаранцията, предоставена на 20 септември 2017 г. и отново на 27 март 2018 г. от министерството на правосъдието на Унгария, че заинтересованото лице няма да бъде подложено на нечовешко или унижително отношение заради условията на лишаване от свобода в Унгария, не е била обаче нито предоставена, нито одобрена от издаващия съдебен орган, което унгарското правителство изрично потвърждава в съдебното заседание.
- 114 Тъй като гаранцията не е предоставена от съдебен орган, уверението, което тя съдържа, трябва да се оцени, като се извърши цялостна проверка на всички данни, с които изпълняващият съдебен орган разполага.
- 115 В това отношение следва да се отбележи, че предоставената от министерството на правосъдието на Унгария гаранция, изглежда, се потвърждава от информацията, с която разполага прокуратурата в Бремен. Всъщност в отговор на въпросите на Съда, в съдебното заседание тя поясни, че тези данни, които са резултат по-специално от придобития опит във връзка с процедурите по предаване, изпълнявани преди постановяването на решение от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru (C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), ѝ позволяват да приеме, че условията на лишаване от свобода в пенитенциарното заведение в Будапеща, през което преминава всяко лице, за което унгарските органи са издали европейска заповед за арест, не са в разрез с член 4 от Хартата.
- 116 При това положение се оказва, че предаването на заинтересованото лице на унгарските органи е допустимо при спазване на член 4 от Хартата, което обаче запитващата юрисдикция следва да провери.

117 С оглед на всички изложени съображения, на поставените въпроси следва да се отговори, че член 1, параграф 3, член 5 и член 6, параграф 1 от Рамковото решение трябва да се тълкуват в смисъл, че когато изпълняващият съдебен орган разполага с информация за съществуването на системни или общи недостатъци в условията на лишаване от свобода в пенитенциарните заведения на издаващата държава членка, чиято точност запитващата юрисдикция трябва да провери с оглед на всички налични актуализирани данни:

- изпълняващият съдебен орган не може да изключи съществуването на реална опасност от нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата спрямо лицето, за което е издадена европейска заповед за арест за изпълнението на наказание лишаване от свобода, единствено поради това, че лицето разполага в издаващата държава членка с правно средство за защита, което му позволява да оспори условията на лишаването от свобода, въпреки че при вземането на решение относно предаването на заинтересованото лице изпълняващият съдебен орган може да вземе предвид съществуването на такова правно средство за защита,
- изпълняващият съдебен орган е длъжен да разгледа единствено условията на лишаване от свобода в пенитенциарните заведения, в които съгласно информацията, с която разполага, има вероятност това лице да бъде настанено, включително на временно или преходно основание,
- за целта изпълняващият съдебен орган трябва да провери единствено конкретните и точни условия на лишаване от свобода на заинтересованото лице, релевантни за преценката дали това лице ще бъде изложено на реална опасност от нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата,
- изпълняващият съдебен орган може да вземе предвид информация, предоставена от органи на издаващата държава членка, различни от издаващия съдебен орган, например по-специално гаранцията, че заинтересованото лице няма да бъде подложено на нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата.

По съдебните разноски

118 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Член 1, параграф 3, член 5 и член 6, параграф 1 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г., трябва да се тълкуват в смисъл, че когато изпълняващият съдебен орган разполага с информация за съществуването на системни или общи недостатъци в условията на лишаване от свобода в пенитенциарните заведения на издаващата държава членка, чиято точност запитващата юрисдикция трябва да провери с оглед на всички налични актуализирани данни:

- **изпълняващият съдебен орган не може да изключи съществуването на реална опасност от нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата на основните права на Европейския съюз спрямо лицето, за което е издадена европейска**

заповед за арест за изпълнението на наказание лишаване от свобода, единствено поради това, че лицето разполага в издаващата държава членка с правно средство за защита, което му позволява да оспори условията на лишаването от свобода, въпреки че при вземането на решение относно предаването на заинтересованото лице изпълняващият съдебен орган може да вземе предвид съществуването на такова правно средство за защита,

- **изпълняващият съдебен орган е длъжен да разгледа единствено условията на лишаване от свобода в пенитенциарните заведения, в които съгласно информацията, с която разполага, има вероятност това лице да бъде настанено, включително на временно или преходно основание,**
- **за целта изпълняващият съдебен орган трябва да провери единствено конкретните и точни условия на лишаване от свобода на заинтересованото лице, релевантни за преценката дали това лице ще бъде изложено на реална опасност от нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата на основните права,**
- **изпълняващият съдебен орган може да вземе предвид информация, предоставена от органи на издаващата държава членка, различни от издаващия съдебен орган, например по-специално гаранцията, че заинтересованото лице няма да бъде подложено на нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата на основните права.**

Подписи